

בס"ד. שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"ו.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ¹ אודות דברי השל"ה² על הפסוק³ "החודש הזה לכם ראש חדשים", שכל חודש ניסן, כל הימים שבו, הם במעלת "ראשי חדשים", שיש בהם המעלה דראש-חודש שאינו "יום המעשה"⁴.

וזהו גם דיוק לשון חז"ל⁵ "קבע להם חודש של גאולה" — שכל חודש ניסן נקרא בשם "חודש של גאולה".

ומזה מובן, שבחודש ניסן גופא הולך וניתוסף מיום ליום בעילוי אחר עילוי:

ידוע⁶ שישראל נקראים "מהלכים"⁷, דהיינו, שצריך להיות אצלם הילוך ועלי' מדרגא לדרגא, ולא רק מזמן לזמן, אלא באופן תמידי, עד כדי כך שאין להם זמן לנוח, כמארז"ל⁸ "תלמידי חכמים אין להם מנוחה". .. שנאמר⁹ ילכו מחיל אל חיל".

ומזה מובן, שבחודש ניסן גופא, הנה מיום ליום צריך להיות ענין הגאולה באופן נעלה יותר ("א' טיפערע גאולה"), עד ליום האחרון בחודש ניסן, שבו היא תכלית העלי'.

כלומר: אע"פ שלפנ"ז היו ימי חג הפסח, הן חול-המועד פסח, ויתירה מזו — היו"ט דפסח, ובהם גופא — הלילה הראשון דפסח שבו מאיר הגילוי ד'נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"¹⁰, ובפרט שביעי של פסח ואחרון של פסח שבהם מאיר גילוי הארת המשיח¹¹, ואילו הימים שלאחריהם הם ימי החול [ואפילו יום השבת — הרי מעלת

6 ראה תר"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). לקו"ת ר"פ בחוקותי. ד"ה אם בחוקותי היש"ת (סה"מ היש"ת ס"ע 90 ואילך). ובכ"מ.

7 זכרי' ג, ז.

8 ברכות ומו"ק בסופן.

9 תהלים פד, ח.

10 הגש"פ פיסקא "מצה זו".

11 ראה סה"ש תש"ב ע' 110 (נעתק

ב"היום יום" כב ניסן (אחש"פ)).

1 שיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר דאשתקד בתחלתה (תר"מ ח"ט ע' 352 ואילך). ושי"נ.

2 ס"פ בא (שיג, ב). הובא בסד"ה החודש הזה לכם תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' ג). — ראה גם אג"ק ח"י"ח ע' רצד ("נדבר אשתקד").

3 בא יב, ב.

4 ראה שמואל"א כ, יט ובמפרשים. יחזקאל מו, א ובמפרשים.

5 שמו"ר פט"ו, יא.

יום השבת היא בנוגע לענין ימי השבוע, אבל בנוגע לענין חודש ניסן ויצ"מ הרי הוא ככל ימות החולן — אעפ"כ, ע"פ הכלל שבכל ענין צריך להיות הלוח תמידי, יש מעלה בימים שלאחרי חג הפסח על ימי הפסח עצמו גם בענין הגאולה דחודש ניסן.

ב. ויתירה מזו — שבענין יציאת מצרים צריך להיות ענין ההילוך מדרגא לדרגא במכל-שכן מההילוך מדרגא לדרגא שצריך להיות בכל הענינים שבעבודת ה':

הענין דיצי"מ צריך להיות בכל יום ויום¹², כמ"ש¹³ "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך". והרי האפשרות שתהי' "יציאת מצרים" בכל יום היא — רק כאשר הענין דיצי"מ הוא בכל פעם באופן נעלה יותר, והיינו, שדרגא זו שאתמוזל היתה אצלו בבחינת "יציאת מצרים", הנה לגבי מדריגתו היום נחשבת היא ל"מצרים", שזהו עדיין ענין של מיצר (ועיכוב), ועליו לצאת גם מה"מיצר" היותר נעלה.

וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁴ בדיוק לשון הכתוב¹⁵ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", "כימי" לשון רבים¹⁶ — שמיצי"מ ואילך ממשיכים תמיד לצאת ("מען האלט אין איין אַרויסגייין") ממצרים וגבולים, אלא שבכל יום הרי זה באופן נעלה יותר.

זאת ועוד:

הענין דיצי"מ כפי שהוא היום — אע"פ שה"מיצר" הוא בדקות, צריכה להיות היציאה ממיצר זה באותו להט והתלהבות ("קאָך און ברען") כפי שהיתה היציאה מהמיצר דאתמוזל,

ועד — באותו להט והתלהבות כפי שהיתה היציאה מהמיצר ברגע הראשון דיצי"מ, שאז הי' המיצר במדריגה תחתונה ביותר,

— כידוע¹⁷ הטעם שהגאולה הוצרכה להיות באופן ד"לא עיכבן המקום כהרף עין"¹⁸, משום שישראל היו משוקעים במ"ט שערי טומאה¹⁹, עד כדי כך, שאילו הי' נמשך עוד רגע אחד, אזי היו באים במגע ("זיי וואָלטן זיך פאַרטשעפעט") עם שער הנו"ן —

(17) ראה סה"ש תש"ד ריש ע' 88. הנסמן

בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים פיקא

מצה זו (ע' ל), ובלקו"ש ח"ו ע' 85 הערה 37.

חי"ז ע' 88 הערה 70.

(18) מכילתא ופרשי' בא יב, מא.

(19) ראה זו"ח ר"פ יתרו.

(12) ראה גם לעיל ע' 265.

(13) פ' ראה טז, ג.

(14) ד"ה כימי צאתך תש"ח (סה"מ תש"ח

159 ואילך).

(15) מיכה ז, טו.

(16) זח"ג קעו, רע"א.

הנה אותו להט והתלהבות שהיו בהיציאה מהמדריגה התחתונה ביותר שב"מצרים" — צריך להיות גם בהיציאה מ"מצרים" באופן היותר נעלה, כיון שלגבי מדריגתו הרי זה "מיצר".

וזהו ענינם של ימי חודש ניסן, חודש הגאולה — שבכל יום צריך אדם לפעול בעצמו גאולה מהמיצר דעתה, ובכל יום הרי זה באופן נעלה יותר, שזהו ענין ההילוך.

ג. עפ"ז יובן מ"ש²⁰ "ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור", ופרש"י (בשם המכילתא) "הסיען בעל כרחם", כיון שלא רצו לילך מביזת הים — דלכאורה אינו מובן²¹:

בשעת קריעת ים-סוף — היו ישראל במדריגה נעלית ביותר, כמ"ש²² "וייראו העם את הוי'", והיינו, שלא רק אלו שבמדריגת "ישראל" (כמ"ש בתחלת הפסוק "וירא ישראל"), אלא גם אלו שבמדריגת "עם", שהם הפחותים שבישראל — כמארז"ל²³ על הפסוק²⁴ "כי שחת עמך", עמך דייקא, וכדאיתא בתניא²⁵ ש"עם" הוא "מלשון עוממות שהם דברים נפרדים כו'" — הנה גם עליהם נאמר "וייראו העם את הוי'", דקאי על המדריגות הנעלות ביותר שבבחי' הוי' דלעילא (כמשנת"ל בהמאמר²⁶), וכמארז"ל²⁷ שאפילו פשוט שבפשוטים ראה מה שלא ראה גדול הנביאים. וא"כ, איך יתכן שהיו שקועים כל כך בביזת הים עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם"?

ועכצ"ל, שבביזת הים היו גילויים נעלים ביותר, וכמבואר בתו"א²⁸ שבשעת קריעת ים-סוף הי' הגילוי ד"שם נשמחה בו"²⁹, "בו בעצמותו". ולכן לא רצו ישראל לילך משם, כיון שלא רצו לסגת ("אָפטרעטן") מהענין ד"נשמחה בו" — בעצמותו, עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם"³⁰.

ד. אך עפ"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא — מדוע הוצרכו להסיעם "אל מדבר שור"?

(20) בשלח טו, כב. (לעיל ע' 240 ואילך). וראה גם ד"ה כימי צאתך שנאמר בהתוועדות פ"ג (לעיל ע' 278 ואילך).
 (21) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 77 ואילך.
 (22) שם יד, לא.
 (23) שמו"ר פמ"ב, ו. הובא בפרש"י וראה גם שמו"ר פכ"ג, טו. ועוד.
 (24) בשלח סד, סע"ב ואילך.
 (25) תשא לב, ז.
 (26) שעהיוה"א רפ"ז.
 (27) ראה גם בהגנסמן בלקו"ש שם הערה 12.
 (28) ד"ה והחריס דאחש"פ פ"ד ואילך.
 (29) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 77 ואילך.
 (30) ד"ה והחריס דאחש"פ פ"ד ואילך.

ועכצ"ל, שבענין "מדבר שור" ישנה מעלה נעלית עוד יותר — כי, כל הגילויים שבקריעת ים-סוף היו בדרך מלמעלה למטה, וזהו ענין של "נהמא דכסופא"³¹, ואין זה תכלית הטוב; ודוקא ע"י ההליכה במדבר, ששם היא העבודה בכח עצמו ("אליין אויסגעהאָרעוועט") — אזי נעשה תכלית הטוב.

ואעפ"כ לא חפצו בני בכך, עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם", — כיון שבינתיים הרי זה ענין של ירידה.

וע"ד המבואר בענין "על כרחך אתה חיי"³²:

כיון שהנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד³³, ולמעלה יותר — הרי מובן, שהירידה מכסא הכבוד (ולמעלה יותר) עד למטה היא ירידה גדולה ביותר, והנשמה מצד עצמה אינה חפצה בכך, ולכן הרי זה ענין שנעשה "על כרחך".

ואעפ"כ כדאי הדבר, מצד המעלה הגדולה הנעשית ע"י ירידה זו — כי, כל הגילויים שזכתה להם הנשמה למעלה, אינם באופן של יגיעה, אלא הם בבחי' "נהמא דכסופא", ורק ע"י ירידתה למטה והתעסקותה בעבודה בכח עצמה, אזי נעשים הענינים באופן של יגיעה עצמית ("אויסגעהאָרעוועט"), וזהו תכלית הטוב.

ואף ש"כל הדרכים בחזקת סכנה"³⁴, שכן הוא ע"פ תורה, ויתירה מזו, שאפילו כאשר יעבוד עבודתו כדבעי לא יגיע למעלת הנשמה כמו שהיתה קודם ירידתה³⁵ — אעפ"כ מוטב עבודה שהיא מלאה מומים, אבל באה ע"י יגיעתו, מכל הגילויים הנעלים ביותר, שבאים בדרך "נהמא דכסופא".

ובפרט שמצד הכלל ד"לא ידח ממנו נדח"³⁶ מובטח הוא שסוכ"ס יעבוד עבודתו בשלימות, ואז יתנו לו מלמעלה גם ענינים שלמעלה מערך עבודתו, שהו"ע אתערותא דלעילא שאינה לפי ערך האתערותא דלתתא, שעז"נ ש"קוב"ה שריא באתר שלים"³⁷, ואעפ"כ אין זה ענין של "נהמא דכסופא", כיון שענין זה נעשה ע"י עבודתו, אלא שע"י עבודתו נותנים

(34) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. קה"ר פ"ג,

ב (ב).

(35) ראה תניא פל"ז (מת, א).

(36) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא

ספ"ל ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

(37) ראה זח"ג צ, ב.

(31) ראה ירושלמי עולה פ"א ה"ג. לקו"ת

צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

(32) אבות ספ"ד. וראה לקו"ש ח"ד ע'

1217 ואילך.

(33) ראה זח"ג כט, רע"ב. וראה הנסמן

בנצו"ז לזח"א קיג, א.

לו גם אתעדל"ע שלמעלה מעבודתו. ונמצא שבהמשכה זו ישנם ב' המעלות: מעלת האתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, ומעלת עבודת האדם. וע"ד שמצינו בענין מתנה, ד"אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא"³⁸ — הרי אע"פ שזוהי "מתנה" שלמעלה ממה שהי' יכול להשיג בכחות עצמו ע"י יגיעתו, מ"מ, אין זה "נהמא דכסופא", כיון שזכה במתנה זו מצד עבודתו ויגיעתו — ד"עביד לי' נייחא לנפשי'", אלא שע"י יגיעתו נותנים לו גם בדרך מתנה, ובאופן ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן", את הבית ואת היציע כו', את הבור וכו".³⁹

וזהו "ויסע משה את ישראל גו' אל מדבר שור", "הסיען בעל כרחם": בני" מצד עצמם — לא רצו לילך לשם, שהרי זוהי ירידה גדולה — ללכת מהגילויים דקריעת ים-סוף, אל המדבר, "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"⁴⁰.

ואעפ"כ "הסיען בעל כרחם" — לא כדי לענות אותם ("מאטערן זיי") ח"ו — שהרי ענין זה נעשה ע"י הקב"ה, ש"טבע הטוב להיטיב"⁴¹, וע"י משה רבינו ש"אוהב ישראל הי"⁴² — אלא לפי שבאמת הרי זה תכלית הטוב, כנ"ל.

ה. עד"ז ראינו בהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר:

דוקא לאחרי התוועדות שהיו בה גילויים נעלים ביותר, שהיו מעוררים אצל המשתתפים את התשוקה להישאר כאן — הנה לאחרי ה"יו"ט הי' הרבי קורא לאברכים ושולח אותם לערי השדה.

הנהגה זו לא היתה ענין של עינוי ("מאטערן") ח"ו, אלא, ע"ד האמור לעיל, שדוקא לאחרי הגילויים דקריעת ים-סוף הוצרכו לנתק את ישראל מביזת הים ולהסיעם אל מדבר שור, כדי שתהי' מעלת העבודה בכח עצמו. ובאופן כזה היתה גם הנהגתו של הרבי — כיון שזהו תכלית הטוב, כנ"ל.

ו. והנה, כל זה הוא כפי שהענין הוא מלמעלה — "משמיא מיהב יהביי"⁴³, אבל בנוגע להמקבל — על כך אמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות אחרון של פסח⁴⁴, ש"משמיא מיהב יהביי", אבל, מי שיש לו

(41) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334.

(42) מנחות סה, סע"א ואילך.

(43) תענית כה, א.

(44) תרח"ץ — סה"ש תרח"ץ ע' 273.

(38) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ

טז, א. א. ב"ב קנו, א.

(39) ראה ב"ב סא, א. עא, א.

(40) עקב ח, טו.

שכל — מקבל זאת, ומי שאין לו שכל רח"ל — אינו מקבל זאת, ואז נשאר הענין תלוי באויר...
ובנוגע לעניננו:

כשם שביוצאי-צבא למלחמה בגשמיות, הסדר הוא שתחלה בוחנים אותו אם הוא "גאָדין" — ראוי לשירות — או אינו "גאָדין"⁴⁵, כן הוא ביוצאי-צבא היוצאים למלחמה ברוחניות, שתחלה עליו להיות "גאָדין". וכיצד נעשים "גאָדין" למלחמה — הרי זה כדברי כ"ק אדמו"ר נ"ע⁴⁶: "כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו"⁴⁷, לכל הענינים הגשמיים. אין לו לחשוב על שום דבר. עליו להתנהג באופן ד"האומר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת אחיו לא הכיר גו"⁴⁸, לא להתחשב עם אף אחד; הוא מתחשב רק עם פקודתו של מפקד הצבא, ואזי הרי הוא ראוי למלחמת בית דוד⁴⁹.

נשאלת השאלה: הרי כיבוד אב ואם היא מצוה בעשרת-הדברות? — ובכן, זהו אמנם "חשבון" ("אָ חשבון איז דאָס טאַקע"), אבל למלחמה — אינו ראוי!

כשמדובר אודות מלחמה — אין להתחשב בשום ענין, ורק באופן כזה הרי הוא ראוי למלחמה. ואם יש לו חשבונות אחרים — הרי הוא ככלל "מי האיש הירא ורך הלבב", עליו נאמר⁵⁰ "ילך וישוב לביתו"!!... הוא ילך לביתו ויאכל בשבת "טשאָלנט" כו', אבל למלחמה — אינו ראוי, והמלחמה תצטרך להיעשות ע"י חבירו הטוב ממנו.

ז. ישנו סיפור בספר "שבחי האריז"ל"⁵¹ (שחלק גדול מהסיפורים שבו נמצא גם בכתבי האריז"ל), שגם הוא חלק בתורה, ובמילא גם הוראה בעבודתנו:

האריז"ל הי' נוהג לצאת עם תלמידיו לקבל שבת בשדה, כפי שהסדר הוא ע"פ קבלה, שצריכים לצאת לשדה לקבל פני שבת המלכה⁵². פעם אחת, בצאתם לשדה, אמר האריז"ל לתלמידיו: רצונכם שנלך לירושלים לקבל שבת?

(49) ראה גם מכתב כ"ח ניסן שנה זו

(אג"ק חיי"ז ע' נב).

(50) פ' שופטים כ, ח.

(51) בתחלתו (ע' ג).

(52) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרס"ב ס"ד.

(45) ראה גם תו"מ חט"ו ע' 112.

(46) שיחת שמח"ת תרס"א (לקו"ד ח"ד

תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141

ואילך).

(47) שבת נו, א. וש"נ.

(48) ברכה לג, ט. וראה לעיל ע' 168. וש"נ.

וש"נ.

— אע"פ שמצד ריחוקה של צפת מירושלים לא הי' שייך שבהליכה רגילה בגשמיות יגיעו לירושלים לקבלת שבת, מ"מ, לא הי' אצלם פלא על האריז"ל שיוכלו להגיע לשם. —

אמנם, כיון שבשביל זה היו צריכים לעזוב את ביתם למשך השבת, אמרו חלק מהתלמידים שצריכים להודיע תחלה לנשותיהם, ע"ד לשון הש"ס⁵³: "איזיל ואימליך בדביתהו". מיד נפלה רוחו של האריז"ל, ונתבטלה הליכתם לירושלים. ואמר האריז"ל, שאילו היו הולכים מיד — היו יכולים להביא את המשיח.

ולכאורה: איך יתכן שהאמירה "איזיל ואימליך בדביתהו" תהי' סתירה להבאת הגאולה? הרי כן הוא ע"פ תורה, שבנוגע למילי דעלמא צריכה להיות ההנהגה באופן ד"אימליך בדביתהו", ובפרט בשייכות לשבת, שכל ענין נרות שבת הוא בשביל השלום שבין איש לאשתו⁵⁴, ובשבת ישנם כמה עניני חיוב של איש לאשתו; וא"כ, ענין שכולו ע"פ תורה, ומיוסד על השולחן-ערוך — מדוע יעכב את הגאולה?

והמענה לזה הוא (כנ"ל): ה"חשבון" הוא אמנם "חשבון", אבל למלחמה — אינו ראוי!

אי-אפשר להביא את המשיח ע"י הנהגה כזו, שכאשר שומעים הוראה מהאריז"ל, מוציאים את ה"שולחן-ערוך", ופונים ל"מורה הוראה" לברר פשט ב"באר היטב"... אם אין סתירה בדבר! באופן כזה — אי-אפשר להביא את המשיח!

ואין זה רק מצד פנימיות הענינים, אלא כן הוא גם ע"פ נגלה דתורה:

כאשר שמעו דבר-מה מהאריז"ל, שהי' גאון גדול גם בנגלה (כדאיתא בלקו"ת בטעהמ"צ להרח"ו⁵⁵) — הי' להם לדעת שאפשר לסמוך עליו שלא ישליל אותם ח"ו לעשות ענין היפך ההלכה.

ומי שמפקפק ח"ו בדברי רבו — הרי זו הוראה שחסר בההתקשרות שלו אליו, וכשחסר בענין ההתקשרות, חסר בדרך ממילא בענין האחדות, "כולנו כאחד"⁵⁶, וממילא חסר גם בהתיבות שלפני "כולנו כאחד"...

איתא בגמרא⁵⁷: "בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא"

המצוות שם.

53) ברכות כז, סע"ב.

56) נוסח ברכת "שים שלום".

54) ראה שבת כג, ב. רמב"ם הל' חנוכה.

57) עירובין סז, סע"ב (ובפרש"י). וראה

בסופן. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רסג.

גם תר"מ ח"ב ע' 146.

55) ואתחנן (סוד העיון). וראה גם בשער

("שבקינן לחכם לעשות כהוראתו, והדר מותבינן לי' ללמוד אם יפה הורה").

ולכאורה, אם יש מקום לקושיא ("מותבינן") — היתכן ש"עבדינן מעשה"?

והביאור בזה — כנ"ל — שבענינים שנמסרו לרבנן, נדרש לכל לראש ענין ההתקשרות, ופירוש הדברים ע"פ נגלה — שיש לדעת שרבנן הם לומדים גדולים, ואפשר לסמוך עליהם. ומה שיש לו קושיא — הרי זה רק משום שחסרה אצלו היגיעה האמיתית בתורה, וכשתהי' אצלו היגיעה האמיתית, ויזכה לזה — יראה שהדין הוא כדבריהם של רבנן. ופנימיות הענין — שצריכה להיות התקשרות וקבלת-עול. צריכים לציית לדבריהם של רבנן בלי שום חשבונות כלל.

ח. וזהו ענינו של יוצא צבא — שאין לו שום חשבונות. לא קיימת אצלו שום מציאות כלל; ישנו רק המפקד והוראותיו. וכפי שמצינו בשבט לוי:

כאשר משה רבינו הכריז "מי לה' אלי" — אזי "ויאספו אליו כל בני לוי"⁵⁸, וקיימו את הוראותיו: "הרגו איש את אחיו גו"⁵⁹, באופן ד"האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר גו"⁴⁸.

ולכאורה — היתכן: זה עתה שמעו במתן-תורה עשרת-הדברות שבהם אמר הקב"ה "כבד את אביך ואת אמך"⁶⁰. וכיון ששבט לוי לא חטאו, אלא היו שלמים בכל התרי"ג מצוות — איך היו יכולים לציית לפקודה כזו?

אלא, מצד התמסרותם למשה רבינו, המקבל הראשון של התורה — לא ערכו שום חשבונות: הם ידעו דבר אחד — שעליהם לעשות כהוראת משה! וכמו"כ ידעו, שכל דבריו של משה מתאימים הם לציווי התורה.

ט. וזוהי ג"כ ההוראה ממ"ש "ויסע משה גו' אל מדבר שור" (כנ"ל ס"ג ואילך):

מבלי הבט על כך שבנ"י רצו להישאר אצל ביזת הים — עשו כפי שצוה משה.

(60) יתרו כ, יא.

(58) תשא לב, כו.

(59) שם, כו.

ואף שהיו יכולים לעשות חשבונות — האם מותר לעזוב ולסגת מהענין ד"נגילה ונשמחה בו"⁶¹, וללכת למדבר, "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים", ובפרט שהתורה עצמה פוסקת ש"כל הדרכים בחזקת סכנה" — אעפ"כ לא עשו חשבונות אלו, בידעם שיכולים לסמוך על משה רבינו ולעשות כהוראתו.

י. וכן הוא בכל דור ודור, שכאשר שומעים הוראה מנשיא הדור, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁶² — אין מקום לישוב הדעת, עיון בספרים כו', אלא יש לקיים את ההוראה.

וכפי שעשו תלמידי התמימים — שכאשר הרבי אמר להם שילכו לערי השדה, לא התייעצו עם הוריהם או עם החותן והחותנת, וגם לא עשו "חשבונות" שאם ילמדו יותר זמן בישיבה יתוסף בלימודם כו' — כיון שידעו שהם אנשי צבא ("סאָלדאַטן"), ואיש-צבא — אין לו שום ענין מלבד מילוי פקודת המפקד.

וכיון שהקב"ה אינו נשאר "בעל-חוב"⁶³ — הנה בזכות מסירתם ונתינתם להרבי, הצליחו בשליחותם וגרמו נחת-רוח לרבי, נוסף על ההצלחה בעניניהם הפרטיים, הן בגשמיות והן ברוחניות. וכל זה אינו אלא באופן של "מדה כנגד מדה"⁶⁴, אבל ברכתו של הקב"ה הרי היא כמה פעמים ככה.

וגם ענין זה יתגלה בקרוב — "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁶⁵, והוא — הרבי — בראשם, ויוליך את כולנו, ותלמידי התמימים שהתמסרו להוראותיו בראש, לקראת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה שהתמימים שנסעו לערי השדה בשליחות כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע — שכמה מהם נכחו בעת ההתוועדות — יאמרו "לחיים" וינגנו ניגון].

יא. [ואח"כ אמר:]

אעפ"כ, הרי גם אותם תלמידים שאמרו "איזיל ואימליך בדביתוהו" — נשאר האריז"ל לקבל שבת עמהם, וגם לאח"ז המשיך ללמוד עמהם, ונשארו תלמידיו.

רנה (נעתק ב"היום יום" כח אלול).

64 סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

65 ישע"י כו, יט.

61 תהלים קיח, כד.

62 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד,

רע"א).

63 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע'

אע"פ שמצד העדר ההתקשרות לא היו תלמידים אלו מסוגלים להביא את המשיח, מ"מ, המשיך ללמוד עמהם לפי ערכם, באותם ענינים שהיו כלים אליהם, כדי שעי"ז יוכל לאט לאט ("ביסלעכווייז") להעלותם למעלה יותר.

ואדרבה: מצד זה גופא שהאריז"ל ראה את גודל הרחמנות על תלמידים אלו — הוצרך להישאר עמהם, ללמדם ולהדריכם.

ועד"ז בנוגע להמדובר לעיל (ס"ו) בענין "יוצאי צבא", ש"כ"ל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות" לכל עניני העולם, ואם אינו עושה כן, ויש איזו מציאות שעדיין תופסת מקום אצלו, הרי הוא בכלל "הירא ורך הלבב", עליו נאמר "ילך וישוב לביתו":

אין הכוונה שעליו ללכת לביתו לישון... אלא עליו ללכת לביתו, ולקיים בביתו עכ"פ את הוראות המפקד,

ו"מצוה גוררת מצוה" — שעי"ז יתעלה במשך הזמן ויהי "מקושר" באמת, עד שיזכה להיות מאלו שיוצאים למלחמת בית-דוד ומביאים את הגאולה.

יב. בביאת המשיח ייגאלו כל בני, גם "האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים"⁶⁷. וכיון שביאת המשיח תלוי בהפצת המעיינות⁶⁸ — לכן שולחים שלוחים בכל המקומות, עד ל"אשור" ו"מצרים", כדי שיפיצו שם את המעיינות, ויכינו גם את היהודים הנמצאים שם לגאולה.

אמנם, מתי אפשר לשלוח את השליח? — דוקא כאשר הוא מקושר באמת, אבל כשמתחיל להתיישב בדעתו כו', הנה גם כאשר מסכים לנסוע, הרי, "ישוב הדעת" כשלעצמו מוכיח שחסר אצלו בענין ההתקשרות, ולכן אי אפשר לשלוח אותו, כי, כאשר חסר בהתקשרות "במשה עבדו", ועי"ז — גם "בה"⁶⁹, אזי אי אפשר לדעת אם הוא ישפיע על הסביבה, או שמא ח"ו להיפך — שלא זו בלבד שלא יהי משפיע, אלא אף יהי מושפע.

כאשר הוא מקושר כדבעי — אזי אין חשש, שהרי הוא קשור למעלה, וכפתגם הידוע⁷⁰ "בשעת מען איז צוגעבונדן אויבן פאלט מען ניט אַראָפּ אונטן" (כאשר קשורים למעלה אין נופלים למטה).

69) בשלח יד, לא. וראה מכילתא עה"פ.

70) סה"ש תרצ"ו ע' 95 ואילך. תו"מ —

רשימת היומן ע' רסה. ועוד.

66) אבות פ"ד מ"ב.

67) ישעי' כז, יג.

68) ראה אגה"ק דהבעש"ט — כתר שם

טוב בתחלתו. ובכ"מ.

והיינו, שאפילו אם מצד עניני עבודתו עלול הוא ליפול למטה, מ"מ, אין חשש שיפול למטה או ימעד ("אויסגליטשן זיך"), כיון שהוא קשור למעלה. — לא הוא ההולך, אלא המשלח הוא ההולך ("ניט ער גייט, נאָר דער משלח גייט"), וכעין ענין "נשתרבכה אמתה"⁷¹ להביא את "מושיען של ישראל"⁷².

אבל כאשר חסר בענין ההתקשרות — אזי יש לחשוש, כנ"ל.

יג. ועפ"ז יוכן הטעם שהאריז"ל נשאר לקבל את השבת בצפת — דלכאורה, כיון שבהליכה לירושלים היתה תלויה הגאולה, מדוע נשאר בצפת, הרי הי' יכול להוליך את תלמידיו לירושלים ב"עינים סגורות"? אך הביאור בזה — שכאשר האריז"ל ראה שיש תלמידים שמתיישבים בדעתם, והיינו, שישנו חסרון בהתקשרותם — הרי מעתה גם ההליכה לירושלים לא תוכל לפעול מה שהי' עלי' לפעול.

כדי להיות מ"חילי בית דוד" — צריכים להיות שלמים בענין ההתקשרות. ולא די בהתקשרות בדיבור בלבד — בבחינת "ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו"⁷³ ("ברית" מלשון התקשרות) — אלא צריכה להיות התקשרות בפועל. לכל לראש צריך להיות הפועל, ולאח"ז יכול להיות גם הדיבור, אבל בדיבור בלבד — לא יוצאים ידי חובה.

וכאשר חסר אצלו בענין ההתקשרות — הרי מלבד זאת שהוא מפסיד את הטוב האמיתי שהי' ביכלתו להגיע אליו, אלא עוד זאת, שהדבר נוגע גם לכלל ישראל — כהוראת הסיפור הנ"ל, שהרי מזמן האריז"ל ועד עתה עברו כארבע-מאות שנה, וכל עניני הגזירות וכו' שעברו על ישראל במשך זמן זה, הם מצד העדר ההתקשרות להאריז"ל, שהרי אילו היתה ההתקשרות — היתה באה הגאולה כבר לפני זמן רב!

יד. איתא בגמרא⁷⁴: "הנהו בריוני דהוו בשיבכותי דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא .. כי נח נפשי דרבי זירא, אמרי, עד האידנא הוה .. בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי, הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה".

כלומר: כאשר ישנו מי שהנהגתו אינה כדבעי — צריכים אמנם ללמד עליו זכות. והעיקר הוא — שכאשר "ר' זירא" מלמד זכות עליו,

73) תהלים עח, לו.

74) סנהדרין לו, א.

71) פרש"י שמות ב, ה (מסוטה יב, ב).

72) סוטה שם. ועוד.

אזי גם הוא מלמד זכות על עצמו... וזה כבר דבר בלתי רצוי ("דאָס טויג שױן ניט"), שהרי "על כל פשעים תכסה אהבה"⁷⁵.

אבל, לשם מה צריכים "סדר" כזה, שתמיד יהי' צורך ללמד זכות?! — מוטב הי' אילו היו מתחילים לציית, ואזי היו חוסכים לר' זירא" עבודה... ומזמן היו מביאים את הגאולה ע"י משיח צדקנו, שיבוא לגאלנו במהרה בימינו.

* * *

טו. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות — המשך למאמר ד"ה והחרים דאחרון של פסח⁷⁶.

* * *

טז. חודש ניסן וחודש תשרי הם חדשים כלליים, שלכן נקראים שניהם בשם "ראש", היינו, שבכאו"א מהם נמשכת המשכה כללית על כל השנה, אלא שהם ב' אופני המשכה: תשרי — ענינו עבודה מלמטה למעלה, עבודת הבעל-יתשובה; וניסן — ענינו המשכה מלמעלה למטה, עבודת הצדיקים⁷⁷.

וענין זה מובן גם ע"פ נגלה — שהרי יציאת-מצרים הוא ענין הגירות⁷⁸, ו"גר שנתגייר כקטן שנולד דמי"⁷⁹, ובמילא לא שייך עדין שיהי' על מה לעשות תשובה.

ואעפ"כ, מצד ההתכללות דתשרי בניסן וניסן בתשרי, יש גם בניסן ענין עבודת התשובה. וענין זה יתגלה ע"י משיח, ש"אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא"⁸⁰.

ולאחרי כן, הנה מחודש ניסן באים לחודש אייר, ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל⁸¹, שהם ד' רגלי המרכבה⁸², והיינו, שצריכה להיות העבודה בבחי' "מרכבתא עילאה"⁸³.

*

79) שם כב, א. וש"נ.
80) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. ובכ"מ.
81) מאו"א א, פד. ב"ש לאה"ע סקכ"ו סק"כ.
82) ראה מאו"א שם.
83) ראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר תשט"ו סט"ז (תו"מ חי"ד ס"ע 64 ואילך). וש"נ.

75) משלי יו"ד, יב.
76) במהלך ההתוועדות צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א לכמה מאנ"ש — שלא היו בהתוועדות דאחש"פ — לשתות ד' כוסות (ראה לעיל ע' 260. וש"נ). וראה גם שיחת ש"פ קדושים מבה"ח אייר דאשתקד ס"ה (תו"מ חי"ט ע' 354).
77) ראה גם תו"מ חי"ט ע' 209. וש"נ.
78) ראה יבמות מו, א"ב.

יז. בתפלת מנחה קורין פרשת "אשה כי תזריע וילדה זכר", שעל זה אמרו רז"ל⁸⁴ "אשה מזרעת תחלה יולדת זכר". וכמבואר בלקו"ת⁸⁵ באריכות, שכאשר ההתחלה היא באתערותא דלתתא, המעלה גדולה יותר. אמנם, ע"י העבודה, נבוא להגילויים דהגאולה העתידה, שאז הנה גם כאשר "איש מזריע תחלה" יהי "יולדת זכר", כמ"ש⁸⁶ "ולציון יאמר איש ואיש יולד בה", דהיינו שהמוליד הוא איש, ואעפ"כ גם הולד הוא איש (זכר)⁸⁷.

יח. בתפלת מנחה של שבת אומרים את הפסוק⁸⁸ "ואני תפלתי גו' עת רצון".

ואיתא במדרש⁸⁹: "אמר דוד לפני הקב"ה .. אומות העולם כשהם שותים ומשתכרין הולכין ופוחזין, ואנו לא כן, אלא אע"פ ששתינו, ואני תפלתי וגו'".

ועי"ז פועלים שיהי' "עת רצון" — שיתבטלו כל הכ"ד בתי דינים⁹⁰, ואדרבה, שגם בשם אלקים, שהוא מדת הדין — פועלים שיהי' "ברב חסדך"⁹¹.

(84) הובא בטווא"ח סרצ"ב. שו"ע אדה"ז

(84) ברכות ס, א. וש"נ.

שם ס"ג. וראה פתיחתא דאיכ"ר יז. שבלי

(85) תזריע יט, ג ואילך.

הלקט סי' קכו בשם רש"י (בס' הפרדס ע'

(86) תהלים פז, ה.

שיג).

(87) ראה תו"א מקץ לו, ג ואילך. ובכ"מ.

(90) ראה זח"ג קכט, א. קלו, ב.

(88) שם סט, יד.

(91) ראה גם תו"מ חכ"א ע' 276. וש"נ.